

บทที่ ๑

บทนำ

๑. ความเป็นมา

การตราพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.๒๕๔๐ มีวัตถุประสงค์สำคัญในการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีโอกาสรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานต่างๆ ของรัฐ เพื่อจะได้สามารถแสดงความคิดเห็น และใช้สิทธิทางการเมืองได้โดยถูกต้องกับความเป็นจริง ตลอดจนการวางข้อกำหนดในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ชัดเจน และจำกัดการปกปิดเฉพาะข้อมูลข่าวสารที่หากเปิดเผยแล้วจะ ก่อให้เกิดความเสียหายต่อประเทศชาติ หรือต่อประโยชน์ที่สำคัญของเอกชน

ตามมาตรา ๙ (๑) พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.๒๕๔๐ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐจะต้องเปิดเผยผลการพิจารณาหรือคำวินิจฉัยที่มีผลโดยตรงต่อเอกชน รวมทั้งความเห็นขัดแย้ง และคำสั่งที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาวินิจฉัยดังกล่าว เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าตรวจดูได้ ที่ผ่านมาหน่วยงานของรัฐประสบปัญหาในการดำเนินการตามบทบัญญัติมาตรา ๙ (๑) ดังกล่าวค่อนข้างมาก

ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติงานตาม พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารฯ มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลมากที่สุด จึงมีความจำเป็นที่จะต้องทำการศึกษาเพื่อวางระบบและพัฒนาดัชนีรายการข้อมูลข่าวสารตามมาตรา ๙ (๑) ให้แก่หน่วยงานของรัฐ โดยการศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นจริงจากการดำเนินการตามมาตรา ๙ (๑) ของหน่วยงานราชการต่างๆ และนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบดัชนีต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของโครงการ

๑. เพื่อหาระบบและหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมในการจัดทำบัญชีดัชนีรายการข้อมูลข่าวสารตามมาตรา ๙ (๑) แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.๒๕๔๐ ของหน่วยงานรัฐ
๒. เพื่อให้หน่วยงานรัฐที่ได้ทำการศึกษา มีระบบดัชนีซึ่งทำให้การดำเนินงานตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.๒๕๔๐ ได้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๓. ประเด็นในการศึกษาวิจัย

๑. ความรู้ความเข้าใจต่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.๒๕๔๐ และการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติของหน่วยงานรัฐ
๒. ความรู้ความเข้าใจต่อข้อมูลตามมาตรา ๙(๑) ของหน่วยงานรัฐ
๓. ศึกษารูปแบบและวิธีการจัดทำบัญชีดัชนีรายการข้อมูลข่าวสารตามมาตรา ๙(๑) ของหน่วยงาน
๔. นำเสนอรูปแบบและแนวทางที่เหมาะสมในการจัดระบบหมวดหมู่หรือประเภทของเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารตามมาตรา ๙(๑) โดยคำนึงถึงการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.๒๕๔๐

๔. ขั้นตอนในการดำเนินงาน

การดำเนินงานศึกษาวิจัยเพื่อจัดทำบัญชีรายการข้อมูลข่าวสารตามมาตรา ๙(๑) แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.๒๕๕๐ ของหน่วยงานรัฐในครั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยได้วางขั้นตอนการดำเนินงานเป็นดังนี้

ขั้นเตรียมการ

๑. ศึกษาขอบเขตในข้อมูลข่าวสารซึ่งต้องเปิดเผยโดยวิธีการตามมาตรา ๙(๑) แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.๒๕๕๐

ขั้นการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น

๑. ดำเนินการสำรวจหน่วยงานของรัฐในระดับกรมหรือเทียบเท่า จำนวน 162 หน่วยงาน เพื่อศึกษาถึงลักษณะของข้อมูลข่าวสารตามมาตรา ๙(๑) และแนวทางในการปฏิบัติของหน่วยงานต่าง ๆ ในการจัดทำดัชนีรายการข้อมูลข่าวสาร

๒. สรุปรายชื่อข้อมูลจากเอกสารและจากการสำรวจหน่วยงานของรัฐตาม ข้อ ๑ และจัดทำรายงานสรุปการจัดทำดัชนีข้อมูลข่าวสารตามมาตรา ๙(๑) ของหน่วยงานที่ได้ทำการสำรวจ

๓. คัดเลือกหน่วยงานตัวอย่าง ๒๐ หน่วยงาน จากผลการสำรวจในข้อ ๒ เพื่อดำเนินการศึกษาเชิงลึก โดยเน้นการคัดเลือกหน่วยงานที่มีอำนาจในการอนุญาต ไม่อนุญาตให้แก่เอกชน

ขั้นการศึกษาเชิงลึก

๑. จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการโดยเชิญตัวแทนจากหน่วยงานตัวอย่างทั้ง ๒๐ หน่วยงาน เพื่อรับทราบลักษณะของข้อมูลมาตรา ๙(๑) ที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานและวิธีการจัดเก็บข้อมูลข่าวสารตามมาตรา ๙(๑) ของแต่ละหน่วยงาน พร้อมทั้งเสนอกรอบแนวคิดของผู้วิจัยในข้อมูลข่าวสารตามมาตรา ๙(๑) แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ

๒. ดำเนินการสำรวจลักษณะข้อมูลข่าวสารตามมาตรา ๙(๑) ของหน่วยงานตัวอย่างทั้ง ๒๐ หน่วยงานหลังจากที่ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับข้อมูลมาตรา ๙(๑) ให้กับแต่ละหน่วยงานในการประชุมเชิงปฏิบัติการแล้ว

ขั้นสรุปผลการศึกษา

๑. สรุปรายชื่อผลการสำรวจลักษณะข้อมูลข่าวสารตามมาตรา ๙(๑) ของหน่วยงานตัวอย่าง ๒๐ หน่วยงาน

๒. จัดทำข้อเสนอรูปแบบและแนวทางที่เหมาะสมในการจัดทำบัญชีดัชนีระบบหมวดหมู่หรือประเภทของรายการข้อมูลข่าวสารตามมาตรา ๙(๑) ทั้งนี้โดยคำนึงถึงการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.๒๕๕๐

๓. จัดทำรายงานผลการศึกษาส่งมอบให้แก่สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ